

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Den beste del. — St. Josefssøstrene i Porsgrunn. — Bønnens Apostolat. — St. Mikaelshulen i Telemark. — Mystikkens banebryter i Spania. — Fra Vikariatet. — Nekrolog. — Bokanmeldelse.

Til Maria Opptagelsesfest:

Den beste del.

«Maria har valgt den beste del som ikke skal tas fra henne.» I evangeliet til Marias opptagelsesfest — beretningen om to forskjellige måter å ta imot Kristus på, to forskjellige men begge verdifulle holdninger til livet og livets krav, taler Frelseren om Martas søster. Men i langt dypere forstand anvender vår hellige Kirke disse ord på Guds mor, på jomfru Maria. «Maria har valgt den beste del.» Det er selve den frie viljes triumf som her forkynnes — denne frie vilje som er menneskenes adelspatent overfor alle andre skapninger og Guds største gave til oss. Den er det store ansvar han i sin ufattelige visdom og nåde betrodde det første menneskepar for at de i full frihet kunne ære og elske ham og som han aldri senere har grepet inn i, fordi det hos ham ikke finnes skygge av omskiftet — friheten til å velge, som aldri er blitt berøvet oss hvor meget enn dens konsekvenser kan stride mot Guds vilje og hvor hardt han enn til tider må gripe inn for å rette på følgene av dens misbruk når mennesket velger det onde i stedet for det gode. Men Maria valgte ikke bare det gode, hun valgte den beste del og derved muliggjorde hun Frelserens komme, bante veien for hjelpen til alle dem som er i god vilje men hvis viljes utslag lammes av syndens forferdelige makt her på jorden, utenom som innen i oss.

For alle stilles vi alltid foran det avgjørende valg, det som ligger dypest under alt som møter oss i livet fordi «Gud har lagt fram for mennesket liv og død, godt og ondt, og det han velger vil han få.» Å gjøre som Maria, å velge det beste er vår oppgave her på jorden, og aldri kan eller bør vi som

kristne være i tvil om hva som er det beste. Ti det er alltid og i alle foreteelser det som hverken tidens omskiftelighet eller døden kan tilintetgjøre og som er uttrykt i ordene: «samle dere skatter i himlen som møll og rust ikke kan fortære og hvor tyver ikke kan bryte inn og stjele.»

Den beste del er alltid å være ydmyk tjenende Gud, tjenende i hele sin livsholdning overfor den evige sannhet, overfor såvel den Kristus som «troner ved Gud Faders høyre hånd» som overfor den Kristus som bor i hvert eneste menneskehjerte som han bor i vårt — er enn hans liv til tider nok så og altfor meget skjult. Tjenende vil si å vie sitt liv til bønn og arbeid i Herrens tjeneste — det er godt å be som det er godt å arbeide, men den beste del er om vi ber, som skulle vi dø hver dag, og arbeider som skulle vi leve evig!

*

Ja, David visste hva den beste del er da han sang: «Min del, o Herre! er det å følge din lov!» Men nå kan det for oss svake mennesker til tider, når vi står i valgets øyeblikk hvor det ofte gjelder om å handle fort, være vanskelig å overskue hva som er den beste del. Vår egenkjærighet, våre lyster, våre vaner, all vår subjektivitet men først og fremst vår manglende eller uutviklede bevissthet om oss selv og våre feil, kan ligge som en tåke for våre øyner så vi mister det klare overblikk og bare ser det nærmestliggende, ikke dets konsekvenser. Men gjennom denne tåke trenger dog en lysende stråle fra Betlehemsstjernen over «barnet og dets mor», lyset over henne som i bebudelsens stund av-

gjorde *sitt* valg med ordene: «se, jeg er Herrens tjenerinne,» og derved viste oss veien til den beste del ved å gi oss en målestokk for hva denne delen krever!

Overalt og i alt vi møter står det et valg, valg mellom det onde og det gode, mellom himmel og helvete, frelseren og fristeren, evig og timelig fordel, evangeliet og verden. Tusen røster kaller på oss og vil lokke oss bort fra vårt sanne livsmål ved å friste oss med alt det vi skal oppnå om vi bare svikter litt hist, går på akkord litt her. Men hva veier alt det vi kan oppnå her på jorden av timelig ære og gull mot den lykke, den fred og den glede som kampen for og besittelsen av de evige verdier skjenker oss? Ti vi må aldri glemme at vel har vi skatten vi søker ad tjenersinnets og oppofrelsens vei i himlen, men dens renter hever vi allerede her på jorden — se til alle helgenes ord og ferd mens de vandret her og lytt til vitnesbyrdene fra de bevisste Guds barn, de virkelig gode kristne vi møter i livet! Overvei deres innhold om den fred og den glede, som midt i tidens sorg og nød og vanskeligheter fyller deres sinn!

Men se og lytt først og sist til henne som valgte den beste del. Ingen sorg eller lidelse tok henne fra den men hun forble tro mot sitt valg hele den lange korsvandring fram! Men så berøvet enn ikke

døden henne valgets frukter — derfor er det en festdag, en gledens dag når hennes opptagelse i himlen i følge den hellige gamle tradisjon feires og Kirken jubler: «Hun er blitt opptatt med legem og sjel, hun er blitt kronet, hun er opphøyet over alle englekor.» Den ydmyke Herrens tjenerinne er nå himlens og jordens dronning.

Men sitt morssinnelig fornekker hun aldri. Kjærlig bøyer hun seg mot alle Kristi brødre og søstre her på jorden — de som tvers gjennom alt *vil* være gode, tale og gjøre bare det gode så langt de evner, og støtter med sin forbønn deres gode vilje under så også de formår å heve seg til det *beste*.

Måtte vi være blant dem!

Må det forunnnes oss den nåde å kunne velge den beste del i alle livets forhold!

Men la oss i dag, på Marias opptagelsesfest i dette for alle jordens folk så vanskelige år særlig be om den kjærlighet, den alt omfattende kjærlighets ånd, som besjeler Guds mor og som i dagens epistel uttrykkes med ordene: «Hos *alle jordens folk søkte jeg hvile*, men i Herrens arv vil jeg bli.» Verden trenger kristne med denne livsholdning som kan hende aldri før —

må det forunnnes oss å være blant disse!
Ora pro nobis, Sancta Maria!

St. Josefsøstrene i Porsgrunn feirer 50 års jubileum.

Et interessant kapitel av norsk sykehus-historie.

Av Carl P. Wright.

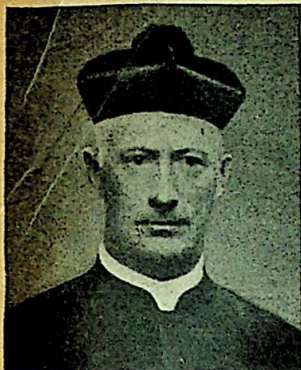
I 1887 begynte den landskjente Porsgrunns Porselensfabrikk sin virksomhet, som den gang var ny her i landet og hvortil det derfor innkaltes utenlandske fagarbeidere, de fleste fra Böhmen og Tyskland og tilhørende den katolske Kirke. I de første årene kom en prest fra Oslo og leste den hellige messe for disse trosfeller — den første var avdøde pastor E. A. Wang, som leste messen i fabrikkens kontorbygning, stillet til disposisjon av daværende direktør C. M. Bauer.

1890 opprettet den apostoliske prefekt en egen menighet i Porsgrunn hvis første sogneprest ble pastor J. H. Blom, inntil da kapellan i Trondheim. Menigheten fikk sitt beskjedne kapell i en privat leilighet i annen etasje av kjøpmann Louis Vauverts gård ved Osebro, hvor også sognepresten fikk sin bolig.

Skjønt Porsgrunn var en driftig by på 4000 innvånere var sykehusforholdene elendige. I 1776 var det åpnet et amtssykehus som senere ble flyttet til Solum ved Skien. Siden 1890 hadde byen således vært uten sykehus og det

var også vanskelig med kyndig sykepleiehjelp. Men på denne tid hadde St. Josefsøstrene i Norge tatt fatt på sykepleievirket, åpnet Vår Frue Hospital i det daværende Kristiania og begynte sitt arbeid i andre byer hvor de overalt hadde møtt anerkjennelse. Og fra Porsgrunn rettet nå sunnhetskommissjonens formann, dr. Søren Munk, en henvendelse gjennom pastor Blom om å få St. Josefsøstre til Porsgrunn. 1. august kom så tre av dem til Porsgrunn for å begynne på ytterst beskjedne måte. Også de bodde den første tid i Vauverts gård, hvor de dog ikke kunne innrede noe hospital og derfor bare pleiet syke i byen. De ble i den første tid møtt med noen reservasjon men vant etter hvert befolkningens tillit og sympati.

Imidlertid forsto søstrene snart hvor stort behovet for et sykehus var i byen, og da de ikke hade midler til å bygge eller kjøpe leiet de i 1892 en gård i Lilleelvegaten og begynte med en sykestue med 2 senger hvorav statsminister Gunnar Knudsen hadde skjenket den ene fullt utstyrt. Snart kom det nok en seng, og etter hvert ble

Pastor Blom.

det et helt lite sykehus, hvor Porsgrunns læger selv behandlet sine pasienter. Huset egnet seg dog ikke for sykehus og det ble opptatt forhandlinger om kjøp av Simon Høeghs eiendom i Høeghsalleen. Etter at Moderhuset i Chambéry først hadde stilt seg avvisende på grunn av økonomiske betenkeligheter lykkedes det dog pastor Blom å oppnå dets tillatelse til innkjøpet på den betingelse at søstrene i Porsgrunn selv måtte påta seg den økonomiske byrde.

Huset ble erhvervet høsten 1893 og samtidig arrangerte søstrene en offentlig basar i Rådhuset som varte i seks dager og sammen med en kollekt innbrakte det etter dattidens forhold store beløp på kr. 1527.00.

9. januar 1894 flyttet St. Josefsøstrene inn på det sted som skulle bli deres fremtidige bolig — 6. februar vigslat pastor Blom høytidelig det nye hospital.

Som det også fremgår av redaksjonelle uttalelser i bladet «Grenmar» var hospitalets posisjon nå grunnfestet. På initiativ av konsul James Franklin bevilget «Brennevinsamlaget» årlig kr. 200.00 av sitt overskudd til hospitalet og Porsgrunns Sparebank støttet det også. Men fra spesielt hold innenfor statskirken reiste det seg nå motstand og man begynte arbeidet for å skaffe byen et luthersk sykehus med lutherske diakonisser idet man var redd for at oppholdet på et katolsk sykehus skulle ha skadelig innflytelse på protestanter hva deres tro angår. Dette medførte en livlig avisdiskusjon, hvori det til støtte for et luthersk sykehus ble hevdet at kosten hos søstrene var dårlig og stellet uten fornøden omhu samt at det ble drevet katolsk propaganda både direkte og indirekte. Imidlertid fremgikk det klart av diskusjonen at ingen av byens læger klaget over kosten og pleien og ingen av statskirkens prester sto bak ved beskyldningen for katolsk propaganda.

Og St. Josefsøstrenes arbeid gikk videre under de gode muligheter for virket som det nye hospital frembød. Men de økonomiske vansker var mange — det var ikke store dagpenger man innkasserte. Det alminneligste var kr. 1.60 pr. døgn og for dette beløp skulle leveres pleie, kost — hospitalet skulle vedlikeholdes og gjelden forrentes og betales. Dessuten kunne mange av pasientene overhodet ikke betale og ble derfor forpleiet gratis. Man hadde på denne tid ingen offentlig sykekasse, kun en privat og ved enkelte bedrifter medisins- og understøttelseskasser. Det endret selvfølgelig de økonomiske forhold da den tvungne trygdekasse ble innført — alle private sykehus fikk det da langt lettere.

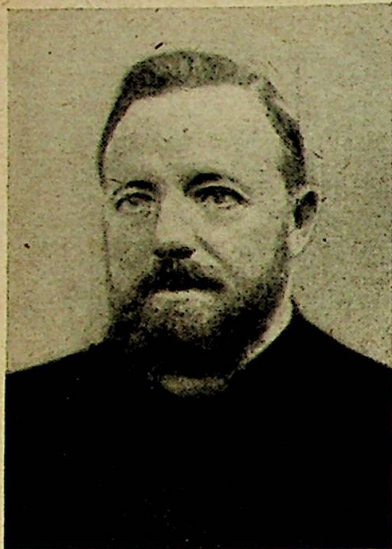
Porsgrunn hadde på den tid ingen kirurg, men hospitalet innredet en egen vel utstyrt operasjonsstue, hvor overlægen ved amtssykehuset i Skien ved flere anledninger utførte operasjoner. Imens fortsatte arbeidet for det nye lutherske sykehus. 1899 innbød statskirkens prester og medlemmer av Indremisjonen til dannelsen av et fond for dette — kommunen ga gratis tomt, dog

uten enstemmig beslutning i kommunestyret. Skipsreder Jørgen G. Knudsen og frue skjenket det gamle Øvre Frednes til bortflytning for anvendelse av sykehuset, men med unntagelse av en snever krets hadde arbeidet ikke større tilslutning, hvilket bl. a. fremgår av referat fra en generalforsamling i en kvinneforening, stiftet i anledning sykehuset og hvorav det opplystes at det i det forløpne år var innkommet som bidrag kr. 1162.00 — derav var de kr. 1000.00 fra enkefru Serine Jeremiassen. Sykehuset ble dog ferdig og tatt i bruk 1902, uten at det merkedes stor forandring på belegget på St. Josefs-hospitalet. Behovet for sykehus hadde jo vært jevnt stigende de siste 50 år.

Men kravene vokste til mer plass og modernisert innredning og i 1912 ble St. Josefs-hospitalet påbygd en etasje og sanitæranlegget og sykestuene modernisert. Hospitalet virket meget tiltalende med sin store hage og vant megen anerkjennelse. Det var til stadighet godt belagt, men manglen av en kirurg i Porsgrunn ble mer og mer følelig — det var i lengden uholdbart at den opererende læge bodde i Skien mens hans pasienter lå på sykehus i Porsgrunn. En kirurg forsøkte i 1921 å nedsette seg i byen men hadde vanskelig for å samarbeide med de andre læger og forlot snart stedet. Men 1928 medførte store nye krav til plassforholdene i Porsgrunns sykehus, da Norsk Hydro året i forveien hadde besluttet å anlegge en storindustri på det nærliggende Herøya, hvilket betraktelig øket Porsgrunns oplands befolkning. Lægespesialister og navnlig en kirurg var påkrevet og en yngre kirurg, Gustav Ræder, opprettet en kontrakt med St. Josefsøstrene, hvoretter han fikk enerett til kirurgi på deres hospital og førsterettsinnlegning av pasienter. En større hospitalsutvidelse var nødvendig da og nybygget ble realisert etter planer av arkitekt Per Nordan. Det ble innviet i 1931. Et par år senere realiserte «Porsgrunns Lutherske Sykehus» lignende utvidelse.

Da det i alle år hadde vært gjennomført at alle byens læger hadde behandlet pasienter på begge sykehus samt at pasientene bestemte hvilket av dem de ville ligge på, hadde også dr. Ræder arbeid på begge hvilket medførte at begge sykehus hadde full kirurgisk innredning. Dette ble meget kostbart i forhold til det antall pasienter hvert sykehus kunne ta imot og rasjonelt sykehusmessig var denne ordning ikke. Da derfor St. Josefsøstrene brakte i erfaring at også «Porsgrunns Lutherske Syke-

Pastor Wang.

hus» hadde bestemt seg for et større nybygg forespurte det om ikke man var enig i det hensiktsmessige i en spesialisering, så at f. eks. St. Josefs hospital, som den gang hadde kontrakt med dr. Ræder og de fleste kirurgiske pasienter, overtok kirurgien og Porsgrunns Lutherske Sykehus indremedisinen. Forslaget fant ikke støtte og begge institusjoner bygget hver sitt kirurgiske sykehus. Det var beklagelig at St.

Josefshospitalets forslag ikke fikk tilslutning hvormed det, som det ble sterkt fremholdt i et av argumentene, ville være blitt satt en stopper for konkurranseforholdet som gjennom årene hadde medført mange ubehageligheter.

Men saken kom senere fram på annen måte. I nabo-byen Skien lå det gamle amtssykehus som nå het Telemark fylkessykehus. Det var utelukkende kirurgisk. I distriktet var det ikke andre spesialister enn en øyenlæge i Skien med egen privatklinik. En øre-nese-halsspesialist som nedsatte seg i Skien fikk sitt arbeidsfelt på Porsgrunns lutherske sykehus, og en øyenlæge som likeledes nedsatte seg i Skien, fikk sin arbeidsplass på St. Josephshospitalet. Ingen av disse hadde arbeidssted i Skien, og i hele distriktet fantes ingen indremedisiner. Det trengtes nytt sykehus i Skien og Skiens sanitetsforening satte igang en innsamling. Men dens anmodning til moderforeningen, Norske Kvinners Sanitetsforening, om bidrag eller lån ble avslått, da det lå utenfor N.K.S.'s virkefelt. Men man hadde selvfølgelig intet imot at lokalforeningen arbeidet med planen. Sanitetsforeningens sykehusplaner hørte derfor en ubestemt framtid til.

Sommeren 1935 anmodet da et par Skienslæger St. Josefsøstrene om å bygge et sykehus i Skien. Saken ble forelagt provinsialhuset i Oslo, men da man der ikke ønsket å konkurrere med Skiens Sanitetsforening, spurte man denne om den hadde noe å bemerke til at søstrene eventuelt bygget nytt sykehus i Skien. Foreningen svarte tilbake at det hadde den ikke. Man rettet så en henvendelse til Skiens kommune om et eventuelt hospital ville bli fritatt for eiendomsskatt og vannavgift — da det måtte bygges utelukkende av lånte penger, måtte dets økonomi trygges på forhånd.

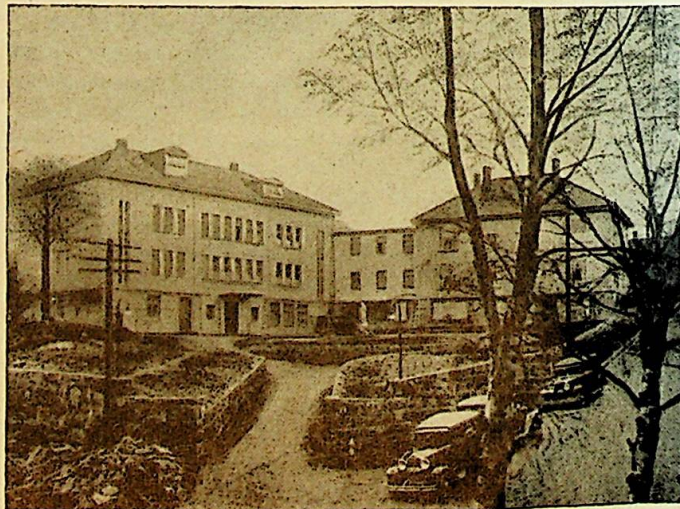
Disse sykehusplaner for Skien skapte en ny situasjon for sykehusene i Porsgrunn. Porsgrunns daværende ordfører mente at tiden nå var inne til en rasjonalisering av sykehusforholdet i byen og fremsatte den plan at St. Josefshospitalet skulle bli medisinsk sykehus med indremedisinsk overlæge, og Porsgrunns Lutherske Sykehus gå

over til kirurgien — dr. Ræder hadde nemlig de siste år flyttet de fleste av sine pasienter til dette sykehus. Planen skulle realiseres når det nye sykehus i Skien sto ferdig og kunne ta imot de andre spesialisters pasienter. St. Josefsøstrene støttet planen, men det andre hospitalet innsendte 9. des. 1935 en skrivelse til Rikstrygdeverket om sykehusforholdene i Porsgrunn, hvor de påpekte det uheldige at alle byens læger selv behandlet sine pasienter på begge sykehus, istedet for at disses behandling overtas av en sykehuslæge. Skrivelsen konkluderer i å foreslå at Porsgrunns Lutherske Sykehus ansetter en av medisinaldirektøren godkjent overlæge, og får preferanse innen trygdekassedistriktene av Rikstrygdeverket fra det øyeblikk denne ansettelse har funnet sted. Preferansen skulle gjelde for kirurgi og alminnelige sykdommer, og vil altså si at pasienter fortrinnsvis skulle innlegges på dette sykehus. Man søkte enn videre om et rentefritt lån til sykehusets ombygning, og det uttales i den anledning i skrivelsen:

«Hvis Porsgrunns Luth. Sykehus ikke kan gå til denne utvidelse er vi bange for at det katolske sykehus vil se sin fordel i å utvide. Vi er imidlertid overbevist om at vårt arbeid for å heve sykebehandlingens nivå her i distriktet isåfall for en årrekke vil bli ødelagt.»

Denne uttalelse skulle aldri vært gitt og skrivelsen aldri sendt. Den var undertegnet av den daværende formann i sykehusets styre, konsul Christen Knudsen. En slik preferanse ville ha umuliggjort arbeidet på å gjøre St. Josefs hospital til et medisinsk sykehus. Rikstrygdeverket oversendte styrets skrivelse til fylkesmann O. Hegland i Telemark, som forela den både for fylkeslægen og overlægen ved Fylkessykehuset. Alle rådet fra, og henvendelsen ble avslått. Våren 1936 ansattes dr. Ræder ved Porsgrunns luth. sykehus, som da ble rent kirurgisk. Og fra 1. januar 1938 ble St. Josefshospital etter forhandlinger med Indremedisinsk forening et lukket medisinsk sykehus med en indremedisiner som overlæge.

Den norske Lægeforening har knesatt det prinsipp at overlæger ved offentlige sykehus skal ansettes etter innstilling av medisinaldirektøren. St. Josefshospitalet i Porsgrunn er det første katolske sykehus i Norge som er gått inn for denne ordning, og er derved fra 1. januar

1938 av Rikstrygdeverket anerkjent likestillet med de offentlige sykehus, hvilket innebærer at hospitalet selv kan fastsette sine dagpenger, som trygdekassen skal betale for innlagte pasienter. Som hospitalets overlæge ansattes reservelæge A. Schrupf ved Ullevål sykehus som av medisinaldirektøren var innstillet som nr. 2. Ved denne nyordning lønnes de ansatte læger av hospitalet og lægehonorar, sykehusopphold og medisin er inkludert i dagpengene. Foruten overlægen er det nå ansatt to læger ved hospitalet.

Om hospitalplanene i Skien er til slutt å si at de medførte sterk strid. Fra statskirkehold kom det henvendelse at kommunen ikke måtte medvirke til et nytt hospital i Skien, ledet av katolske søstre. Metodistene innsendte andragene til kommunen om lettelse for et event. nytt sykehus, og de fikk tilsagt støtte, skjønt arbeiderpartiet hevdet at man burde støtte St. Josefsøstrene da disse hadde spurt først. Debaten var skarp. Så bygget metodistene «Betania», som like fra begynnelsen av har vært

fullt belagt med pasienter. Forøvrig har Skiens kommune ennå ikke besvart søstrenes andragende om fritagelse for eiendomsskatt og vannavgift.

Det er en lang arbeidsdag St. Josefsøstrene har hatt i Porsgrunn. Det ville være naturlig ved denne anledning å fremholde den innsats de enkelte personer har gjort. Men vi nevner ikke noe navn. Alle søstre går inn i den lange rekke av medarbeidere som har medvirket til at St. Josefshospitalet i Porsgrunn har den grunnfestede posisjon som det har. På jubileumsdagen vil de beste ønsker strømme søstrene i møte, og man må nære det håp at de utvidelsesplaner som utviklingen har gjort nødvendig og som nå ligger ferdig, meget snart vil bli realisert, til gagn både for søstrene og distriktet!

Carl P. Wright.

Jubileet vil bli feiret med en høymessegudstjeneste i Vår Frue Kirke i Porsgrunn, søndag 17. august.

„BÖNNENS APOSTOLAT.“

Redigert av sogneprest Høgh, forbundets leder for Oslo Vikariat.

Bønneintensjoner for august:

- I) Verdssettelsen av nådens stand både hos seg selv og hos andre.
- II) Omvendelsens nåde for laicistene og atheistene i misjonslandene.

I.

Nådens stand eller den helliggjørende nådes stand er for mange blitt et fjernt og fremmed begrep, på samme måte som dåpens sakrament er glidd ut av deres religiøse bevissthet. De fleste vet nok at en må være i nådens stand for å motta sakramentene, dåpens og botens sakrament unntatt, d.v.s. at en i det minste ikke må ha samvittigheten tynget av større synder, dødsynder. Derfor blir nådens stand for disse ensbetydende med frihet for dødsynd. At den Helliggjørende Nådes stand skulle være noe langt større og mere, faller dem ikke inn, aller minst at den er grunnlaget for hele vårt liv og vår evige frelse og derved grunnlaget for hele kristendommen.

«Helligheten eller den helliggjørende nåde er et guddommelig gode, et vidunderlig opphøyd bilde av selve den uendelige Guddom og den uendelige godhet,» skriver den hellige Dionysius, «i kraft av dette gode blir vi ved en fullstendig guddommelig fødsel løftet opp til en guddommelig verdighet». Og martyren den hellige Maximus skriver: «Guddommen blir skjenket oss idet nåden med velde gjennomtrenger vår natur med et himmelsk lys og med sin herlighets makt løfter den opp fra dens naturlige tilstand.»

Dette er overdrevet vil kanskje enkelte innvende,

men denne innvending må tie overfor Kirkens og Bibelens lære som bygger på Jesu Kristi egne ord slik disse er oss overlevert i den Hellige Skrift.

Katekismen lærer oss at mennesket er skapt i Guds bilde, og at dette Guds-bilde er et dobbelt, nemlig det naturlige Guds-bilde: Forstand og vilje, og det overnaturlige Guds-bilde: Den Helliggjørende nåde som gjør oss til Guds barn.

St. Thomas av Aquin kaller den Helliggjørende Nåde den nåde ved hvilken mennesket ved seg selv («per seipsum») forenes med Gud. Begges lære finner vi igjen i Den Hellige Skrift.

Apostelen Paul kaller dåpen som gir oss den Helliggjørende Nåde «Gjenfodningsbadet og fornyelsen ved den Hellige Ånd» (Tit. III, 5), og apostelen Peter taler også om gjenfødning «ikke av forgjengelig, men av uforgjengelig sed» (I. Pet. I, 23), så den «him-melske fødsel» kirkefedrene taler om, bygger på Bibelens grunn.

Apostelen Peter går for øvrig videre, for han lærer at vi endog får del i den guddommelige natur (II. Pet. I, 4), og apostelen Paul tilskriver alt han gjør og virker Guds nåde: «Men ved Guds nåde er jeg det jeg er, og Hans nåde er ikke blitt uten frukt i meg, for jeg har arbeidet mer enn alle de andre, det vil si ikke jeg, men Guds nåde med meg» (I. Kor. XV, 10). Ved Jesu Kristi nåde er vi blitt rike skriver han i II. Kor. VIII, 9, for at vi «alltid kan ha fullt opp av alt og være rike til god gjerning» (II. Kor. X, 8). Ja, i sin tale til athenerne på Areopag om den ukjente Gud sier apostelen: «I Ham lever, røres og er vi.» (Ap. gj. XVII, 20.)

Hverken apostlene eller Kirken har tatt denne lære fra seg selv, de har den

fra Jesus Kristus, og Frelseren taler enda mere avgjort. Han henviser sine tilhørere til salmens ord: «Jeg har sagt dere: De er guder» (Johs. X, 34), og i nattverdsalen sier Han disse herlige ord til apostlene: «Om noen elsker meg, skal han holde mitt ord, og min Far skal elske ham, og vi skal komme til ham og ta bolig hos ham» (Johs. XV, 23). I den Helliggjørende nåde oppfylles dette Frelserens løfte.

Den helliggjørende nådes stand er den største gave i skapningens verden, og grunnlaget for vårt barnekår hos Gud, barnekåret som apostelen Johannes skriver så innerlig betatt om: «Se, for en kjærlighet Faderen har vist oss, at vi kalles og er Guds barn. Høytelskede, nå er vi Guds barn, og ennå er det ikke åpenbart hva vi skal bli. Men vi vet at når Han blir åpenbart, skal vi bli lik Ham, for vi skal se Ham som Han er.» (I. Johs. III, 1—4.) Apostelen drar også konsekvensen av dette: «Hver den som har dette håp til Ham, helliger seg selv, likesom Han er Hellig.»

Alt annet tar sikte på denne vår forening med Gud. Med den for øye ble verden skapt, for å muliggjøre denne forening med Gud, ble Guds evige Ord menneske, for å rydde av veien alt som står hindrende i veien for fullbyrdelsen av menneskeskets forening med sin Skaper, skjedde forløsningens under i Jesu Kristi lidelse og død, oppstandelse og himmelfart.

Den Helliggjørende nåde er m. a. o. den største rikdom i skapningens verden, den kostbare perle som Frelseren taler om, og som alt annet må ofres for. (Mt. XIII, 45—46.) Den er det eneste nødvendige, så vi tar på oss et forferdelig ansvar når vi ikke tilbørlig verdsetter nådens stand hos oss selv og hos våre medmennesker. Frelserens ord om møllestenen (Mt. XVIII, 6) rammer den som er skyld i at han selv eller andre mister nådens stand.

All nød og elendighet både i den enkelte liv og i hele slektens liv har sitt utspring i mangelen på kunnskap om denne vår uendelig rike verdighet som Guds barn, og av mangelen på virkelig overbevisning om og verdsettelse av den betydning nådens stand har for vårt liv. Derfor finnes det heller ikke noe annet middel til gjenreisning av menneskeslekten fra den avgrunn av hat og krig, synd og elendighet den i dag er styrtet ned i, enn nettopp den innerlige og alvorlige gjenoppleveling av de kristne sannheter, så de får virke i vårt liv og være bestemmende for våre handlinger. Menneskene må igjen lære å betrakte seg selv og hverandre og å akte hverandre som det de virkelig er: Guds barn skapt til og bestemt for den høyeste lykke i tilværelsen: Foreningen med Gud, foreningen som er ensbetydende med å erkjenne Ham og kjenne Ham i en uendelig rik og innerlig kjærlighet, og i denne erkjennelse eie det evige liv: «Nå ser vi som i et speil, i en gåte, men da: åsyn til åsyn. Nå skjønner jeg stykkevis, men da skal jeg kjenne fullt ut som jeg selv er kjent fullt ut.» (I. Kor. XIII, 12). Disse St. Pauls herlige ord er bare et ekko av Frelserens ord: «Men dette er det

evige liv at de kjenner Deg, den eneste sanne Gud, og den Du sendte, Jesus Kristus.» (Johs. XVII, 3.)

I erkjennelse av denne fundamentale sannhets livsviktige betydning for alle tider og ikke minst for vår egen tid, oppfordrer Bønnens Apostolat oss til i denne måned å be med hele vår sjels rikeste innerlighet og lengsel:

«Jesu høyhellige Hjerte, at vi over alt annet må verdsette nådens stand både hos oss selv og andre, derom bønnfaller vi Deg, bønnhør oss!»

II.

Misjonsarbeidet har alltid vært en bitter kamp med de største vanskeligheter, vanskeligheter som skriver seg fra møtet mellom forskjellige folkeslag og religioner, kulturer og tankesett. Til disse naturlige vanskeligheter kommer i nåtiden ennå andre til, vanskeligheter som Vestens folk har ført med seg til de andre folkeslag.

Den franske revolusjons prinsipper, som sammen med de tekniske framskritt og arbeidets industrialisering i løpet av forrige århundre helt omskapte de politiske og sosiale forhold både i Europa og Amerika, fikk også stor innflytelse på åndslivet. Hånd i hånd med de ytre framskritt gikk også rasjonalismen og materialismen med alle deres avskygninger og konsekvenser, ikke minst Laïcismen og Atheismen, d.v.s. samfunnets løsrivelse fra religionens innflytelse og Gudsfornekelsen.

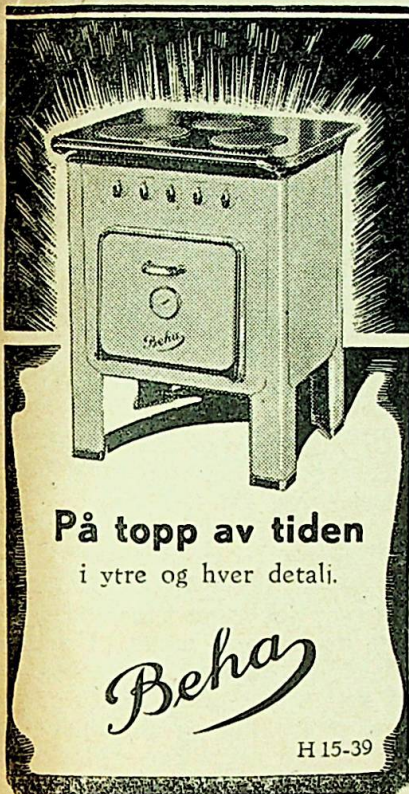
Stormaktene ubeherskede hang til landevinning førte også disse strømninger ut til misjonslandene, til ubotelig skade både for sjelene og misjonsarbeidet.

India fikk først føling med de moderne idéer, som på grunnlag av de vanskelige sosiale forhold fenget som ild i tørt gress. Inderne våknet av sin århundrelange søvn, men det var ikke bare godt de hentet hos Vestens folk.

Kina fulgte hakk i hæl og har siden vært hjem-søkt av stadige uroligheter. De kinesere som studerte i Vesten og Amerika, og de er ikke få, brakte alle de moderne idéer og strømninger med seg hjem. Agnosticismen, atheismen, rasjonalismen, kommunismen nådde ut til vide kretser av det kinesiske folk, som i stadig større utstrekning har gitt avkall på mange av sine beste tradisjoner til fordel for de nye revolusjonspregede idéer.

Ennå større framgang har disse idéer hatt i Japan, som mer enn noe annet land har etterlignet og opp-tatt Vestens idéer, og da særlig den rasjonalistiske og materialistiske filosofi, som høver så godt sammen med japanernes egoistiske og skrupelløse nasjonalisme. Ikke minst har kommunismen med dens utpreget antikristelige idéer fått innpass i Japan. Ved de stadige økninger av de høyere skoler og universitetene er det dessuten en tallrik skare arbeidsløse intellektuelle som i høy grad bidrar til utbredelsen av de samfunnsomveltende idéer.

Selv Afrika er kommet sterkt under innflytelse

På topp av tiden
i ytre og hver detalj.

Beha

H 15-39

MODERNE HOSPITALER:

UTSTYR FRA
PLESNER
KVALITET SERVICE

DRAMMENS SYKEHUS

av materialismen med dens trofaste følgesvenner kommunismen og atheismen, så over hele misjonsverdenen brer den vesterlandske sivilisasjon seg, og den er dessverre alt annet enn kristen i sine prinsipper.

Når vi tar i betraktning den religiøse og moralske krise disse strømninger har forårsaket i Europa og Amerika, og vi dessuten har for øye at misjonslandenes religionsformer ikke er i stand til å gi de intellektuelle våpen i hende til vern mot disse strømninger, blir det klart for alle at vi står overfor en forferdelig krise over hele verden og overfor et tungt ansvar som hviler på hver eneste en av oss. Verdens ansikt vil gjennom denne krise bli forandret, det er hevet over enhver tvil. Det spørres bare om den skal bli forandret med eller mot Jesus Kristus, til velsigning eller forderv.

Om forandringen skal skje med eller mot Jesus Kristus avhenger av oss som kaller oss kristne, av den innsats vi yter i kampen om verdens liv. Ingen av oss er lenger utenfor denne kamp, det finnes ikke noe nøytralitetsbegrep i den. Enten er vi for Kristus eller mot Ham, et tredje standpunkt gis ikke, og er vi for Ham og

med Ham, da må vi ta direkte del i kampen for å vinne verden for Kristus.

Alle midler og våpen må settes inn i denne kamp på liv og død, alle hjelpemidler som den moderne vitenskap og teknikk kan gi oss i hende. Men hovedsaken blir deg alltid åndens våpen, bønner og kjærligheten. For ålene Guds nåde kan åpne hjertene og hjernene for Hans sannhet, og denne nåde nedkaller vi i bønner og forbønner, åndens våpen som er forhånden for alle uten unntagelse. Og når det slik er gitt oss alle i hende, er vi også alle forpliktet til å bruke det og delta i kampen for sannheten og sjelenes frelse.

Ingen kan unndra seg sitt ansvar her, ingen stå utenfor. For vi kan knapt nok som mennesker være indifferente overfor den ulykke Vestens folk har brakt over så mange mennesker, som kristne kan vi det slett ikke!

Er vi derfor i sannhet kristne som føler Kristi sak som sin sak, kristne som har kjærligheten levende i sine hjerter, da ber vi innerlig og utrettelig med Bønnens Apostolat:

«Jesu Høyhellige Hjerte, at Du vil skjenke laicistene og atheistene i misjonslandene omvendelsens nåde, derom bønnfaller vi Deg, bønnhør oss!

St. Mikaelshulen i Telemarken.

Ikke så helt sjelden ser man søstre dra ut fra St. Josefhospitalet i Porsgrunn og ikke så få er de katolikker som har fått lov til å slå følge med dem. Ferden gjelder St. Mikaelshulen i Telemark om hvilken legenden har skjønne ting å berette. Søstrene kjenner legenden og vokter den med pietet. Her er den:

Når en seiler opp Norsjø gjennom Solum sogn ser en et stort hull 200 fot oppe på en bratt fjellvegg som stiger opp fra vannet. Dette er inngangen til den såkalt Mikaelkirke som i katolsk tid ble brukt til gudstjeneste og ble søkt av mange pilegrimer. Nå er det tomt derinne. Men en gang sto det i bakgrunnen et alter, som på festdagene strålte av lys og gyllen pry.

En av de første lutherske prester i sognet var hr. Povel. Han var nidkjær, kraftig på sjel og legeme, og var hård og utrettelig til å forfølge enhver levning av den katolske religion som ennå var igjen i hans menighet. Det som støtte ham mest var Mikaelkirken i berget. Den sto ennå i ry for sin hellighet. Hr. Povel gikk ofte selv deropp og drev de fromme pilegrimer ut. Snart gikk det ord fra munn til munn at folk ofte hadde sett hulen opplyst om natten og hørt salmesang deroppe. Og alle trodde at det var de hellige avdøde sjeler som i midnattstimen holdt messe. Hr. Povel ble meget vred og ga seg selv det løfte at han ville undersøke dette uvesen og utrydde det.

Kvelden før St. Mikaelstdag ble det igjen fortalt at det lyste fra Mikaelkirken i fjellet. Hr. Povel sto alt reiseferdig da han fikk høre dette. Han hadde nok tenkt at de som holdt til deroppe ikke ville forsømme kvelden før den store høytid. Sin bibel tok han med som våpen mot de åndelige fiender og et godt sverd som våpen mot de legemlige. Da han dro bort korset husfolket seg og sa: «Det går aldri godt!»

Da båten la inn til fjellveggen kunne folk høre klagende sang innefra hulen. Og de to menn som rodde ble så redde at de på ingen måte ville følge med. Povel gikk da alene oppover den bratte sti og han hørte tydelig katolsk messesang fra fjellet. Men i det samme øyeblikk han nådde inngangen til hulen stanset sangen, lyset slukket og han sto i dypeste og mørkeste stillhet. Povel holdt nesten på å miste motet. Men så tok han seg sammen. Med sverdet i sin høyre hånd og bibelen fast trykket til sitt bryst gikk han med faste skritt inn i den mørke hulen. Der inne stemte han i med en salme. Ennå før han var ferdig med det første verset ble det lyst omkring ham. Hulens bakvegg hadde åpnet seg. Han fikk se et lite rom og der inne brente en mengde vokslys foran et Kristusbilde. En lut olding i katolske messeklær kom mot ham fra dette

rom og sa: «Guds fred! For den som kommer i Guds navn trenger jeg ikke å skjule meg.»

«Så er det altså sant at pavedømmets prester ennå holder til i mitt sogn!» ropte hr. Povel i harme.

«Ja!» svarte oldingen med et sørgmodig smil. «Og du kommer med vrede og skarp sverd mot en svak og ensom olding for å jage ham bort fra det stedet hvor han ønsker å dø!»

Povel stakk sverdet i sliren og sa: «Vær rolig gamle! Ikke mot din person men mot din lære vil jeg kjempe. For jeg kan ikke tåle at du skal forføre min menighet.»

Den gamle svarte: «Akk, jeg er nok ikke farlig for din menighet. Det eneste som finnes her er et bilde av den korsfestede som også du tilber.»

Da ble Povel rørt og sa: «Hvem er du, gamle? Og hva vil du her?» Oldingen svarte: «Jeg er fader Sylvester, den siste vigslende prest til St. Mikaelkirken. Du var neppe født den gang tilhengerne av den nye lære drev meg herfra med makt. I mange år vanket jeg om i fremmed land og kunne lett ha funnet et trygt sted for livet. Men så fikk jeg sterk lengsel etter mitt fedreland og jeg ønsket å dø i fred i min kjære hellige bergkirke. Med stor møyen nådde jeg hit for et par måneder siden. Mine dager er snart talte og da blir Mikaelkirken øde og forlatt slik som du ønsker det. Nå vet du hvem jeg er og hva jeg vil her. Setter du din lit til Herren alene så vil du ikke ha hjerte til å drive en gammel Herrens tjener bort fra det ensomme sted hvor han ønsker å dø i fred.»

Tause gikk de begge til utgangen av hulen og her sa Povel beveget: «Din tale er gått meg til hjertet. Dersom du mangler noe til livets opphold så si det, og det skal bli sendt opp til deg.»

«Gud lønne deg for dette ord! Men jeg trenger ingen ting. Det lille jeg trenger sørger folkene på Gisholt for. Og når jeg er død har de lovet å jorde meg der inne i sakristiet og deretter kaste inngangen til. Min tid går ned og din rinner opp. Men tro meg: du kommer lenger fram med kjærlighet enn med å bruke hårdhet mot dem som ennå henger ved den gamle tro.»

De sto nå ved hulens utgang og så opp mot den stjerneklare himmel. Da sa hr. Povel:

«Ja, en gang vil det bli én klarhet —!»

«— og en kjærlighet!» la fader Sylvester til. Så da i taushet hverandre hånden, en broderlig hånd — men etter den ferd var hr. Povel mildere og mer forsonlig i sin menighet. Lysningene i hulen viste seg bare noen ganger etter denne kveld. Så var det slutt.

Mikaelskirkens siste prest hadde funnet hvile i kirkens grunn. Og hulen står fra den dag øde og forlatt.

Mystikkens banebryter i Spania —

en syntese av Marta og Maria.

Av O. Thrap Olsen.

Når vi studerer den spanske mystikk av det 16. århundre, Santa Teresa de Jesús (1515—1583) og San Juan de la Cruz (1542—1592), som var hennes høyre hånd i karmeliterordenens reform, da går våre tanker naturlig nok tilbake til dem som har vært den store helliges lærere og forgjengere. Tilbake til dem som har innviet Santa Teresa i Teologica Mystica's fundamentale prinsipper. Vi oppdager at det er franciscanerordenen med Francisco d'Osuna, Bernardino de Laredo, Pedro de Alcantara og Alonso de Madrid samt dominikaneren Luis de Granada, (de tre første var mystikere og de siste asketer og moralister).

Hva kommer det av at mystikken i 1527 oppstår så plutselig? Det er gjennom Franciscus av Assisis' sønner, som utfoldet stor iver i begynnelsen av det 16. århundre, at en ny, intens åndelig bevegelse og gudfryktighet tok rotfeste og utviklet seg i Spania. En bevegelse som skaper en blomstringstid som kan kalles den mest strålende i mystikkens historie. På samme tid har denne bevegelse, så full av gudsfrykt, også satt et nytt skudd som var mistenkelig, da det var plettet med heterodokse ovedrivelser: Los Alumbrados. Fra 1510 spredtes disse falske «Illuminerte» snart utenfor de religiøse sirkler hvor de ble en fare for troen og kirken, som energisk måtte bekjempe dem. Her er ikke plass til å si mere om dette for religionshistorien så interessante spørsmål — hvor der ennå forblir mange uklare punkter. Men iallfall kan vi si at Los Alumbrados og de Illuminertes bevegelse var et fornyende element i skapelsen av Spanias mystikk. Allerede fra begynnelsen av det 16. århundre preker franciskanerne en indre reform og hjertets bønn. Deres bønn, som hever seg over de spekulative betraktninger, når Gud gjennom viljen og kjærligheten, og en studie av munken Osuna lar oss trenge dypere inn i denne Spanias primitive åndelige periode som forbereder de store karmelitiske mystikers æra — i Spanias storhetstid under de katolske herskere og keiser Karl V.

For noen tid tilbake utkom en bok av P. Fidèle (Ed. Librairie St. Francois — Paris) om Francisco d'Osuna, som viser hele denne utvikling, og det interessante verk er på samme tid P. Fidèles forsvar for doktorgraden i teologi. Et meget verdifullt arbeid med en rik dokumentasjon hittil delvis ukjent, som gir et innblikk i Osunas originalitet og viser hans litterære verdi. Vi kan kalle Francisco Osuna den spanske mystikkens far, ti han er dens viktigste kilde. Han er forfatteren av de berømte «Abecedarios spiritual» som betegner en merkepel i mystikkens historie. Gjennom disse små andaktsbøker, skrevet på kastiliansk, var Osuna den første som skapte en popularisasjon av de åndelige doktriner. Han innførte «l'Oraison de Recueillement», d.v.s.

en bønn i intens konsentrasjon hvor man betrakter Gud uten følelige bilder eller distraksjoner og hvor kjærlighetsfølelsen er fremherskende. Osuna oppfatter denne slags bønn på San Bernards og Victorianernes måte, interpretert av San Bonaventura og Gerson. Han er originalforfatteren som skriver og propagerer en metode som han har fått i arv fra franciskanerordenen, hvor en lignende bedemåte allerede i lang tid var blitt praktisert i klostrene. Dessverre mangler vi mange detaljer i denne interessante manns liv. Man vet at Francisco var født i Osuna i Andalusien, formodentlig omkring 1492, og at hans foreldre var enkle folk som var tjenere eller gårdbrukere hos grevene av Urena. En av disse grever ble den unge Franciscos beskytter, til hvem han selv forteller at han dediserte sitt første alfabet. Den unge andalusier gjorde først sine elementære studier i sin fødeby og vokste opp i en helteatmosfære og i en tid av intens aktivitet. Den 25. juli 1510 tok han del i den spanske erobring av Tripolis og denne begivenhet gjorde et sterkt inntrykk på hans unge fantasi. Francisco av Osuna var dengang knapt 18 år gammel, men lar seg dog ikke blende av de militære seires glans. Midt i all den prakt som utfoldet seg i Karl V's tid (1516—1556) er han en skarp iakttagere, og alt før han blir munk har han fått et meget pessimistisk syn på sin tids feil. Henimot 1513 avla han sin noviciat hos franciskanerbrødrene i provinsen Kastilien, og han opphøydes til prestestanden omkring 1520. I året 1523 finner vi Osuna i eremittboligen La Salceda; der kom man og rådførte seg hos ham i spørsmålet om «Le Recueillement» (andaktsbønnen), hvor han gjaldt for å være mester. Etter denne dato publiserer han slag i slag flere bøker på latin, i hvilket språk han beveger seg med letthet. Den første av Los Abecedarios handler om pasjonen og den annen bok om diverse religiøse øvelser, men den tredje, som er den viktigste, er en virkelig avhandling over mystikkens «Contemplation» (beskuelse). Det er også denne samme bok som Teresa de Jesús, 10 år senere fikk som gave da hun lå syk i Becedas. Man leser i hennes memoarer om det dype inntrykk som dette verk gjorde på henne. Senere hadde Osunas «Ley de Amor» også en stor innflytelse på Teresa, men «il Terzo Abecedario» var den første bok som lærte henne «l'Oraison de Recueillement». Hun forteller oss at hun tok denne lille bok som sin mester, ti hun fant ingen annen lærer eller skriftefar som forsto henne i 20 år fra denne dag. Franciscanerforfatteren ble da uten å vite det den første andaktslærer for den unge Teresa, og derigjennom er han også blitt udødelig. Osuna skrev først sine «Abecedarios» for sitt eget personlige bruk, i det han sammenfattet sin åndelige metode i korte formler. Disse uttrykte seg i små vers

Sta. Teresa av Avila.

på 8 fletter, sammensatt i alfabetisk orden — og alle disse små vers svarte til de 22 bokstaver i det kastilianske alfabet. Vi ser således at Osuna hadde levet sin bok før han lærte den. En studie av «Los Abecedarios» røber et stort kjennskap til mystikkens forfattere i eldre tider, alt ifra l'Aréopagite; og det er øyensynlig at de som har hatt den største innflytelse på ham foruten de før nevnte, er især Bernardin av Sienna, Vinsentius Ferrerius og Ludolphe de Saxe med flere andre som han sikkert kjente, men som har spilt mindre rolle for ham. La oss nå ikke glemme at i slutten av det 15. århundre var kastiliansk blitt det europeiske klassiske språk. Osuna begynte med å berike dette språk og gjøre det mere smidig, slik at han i en viss grad forbereder veien fra Santa Teresa til Luis de León, den mest kultiverte ånd i Spania i sin tid; Osuna siterer sogar undertiden med stolthet sin landsmann, andalusieren Librija — som en berømt filolog og forfatter av en kastiliansk ordbok og grammatikk.

La oss nå se hva Santa Teresa lærte av den 3. Abecedario. Dette er et meget viktig punkt for dem som studerer mystikken. Hos Osuna er «le Recueillement» (andaktsbønnen) centrum for hans religiøse tanke og hever ham til mystikkens høyeste nivå. Det er den største opphøyelse av ånden til en tilstand av strålende lys «du rayon Lumineux». Her gjelder det ikke mere å tenke, men å elske Gud! Gud er ansett som en venn, et inderlig og sikkert vennskap, som skulle være større enn mellom brødre eller mor og sønn. Det er franciscanismen i sin største renhet som i det teologiske uttrykk går tilbake til Saint Bonaventura (1221—1274). Når Bonaventura skriver om «le Recueillement» forklarer han at man må sammenligne det andaktsfulle menneske med en som elsker sin kunst (i middelaldersk oppfatning) —

det er på sett og vis en kunstner, og ingen blir mester i sin kunst uten å gå helt opp i den; men man må ikke bli av dem som bestandig studerer og aldri blir en mester!

Vi er midt i mystikkens teologi, hvor *hengivenheten* er det viktigste av alt. Denne teologi som setter oss like overfor Gud og forener oss med Ham, hvorimot den skolastiske og positive teologi forstår Gud med fornuften; men disse to måter utelukker ikke hverandre og motsier seg heller ikke — de utfyller hverandre. Kirken gir dem sin anerkjennelse innen dogmatikkens grenser og mange av kirkens lærere var på samme tid skolastikere og mystikere, f. eks. St. Bernard, St. Bonaventura, San Juan de la Cruz og flere andre. Dette er godt beskrevet i Grabmanns utmerkede bok, *Die Geschichte der Scholastischen Methode*: «Skolastikk og mystikk har begge i sitt vesen en intellektuell karakter. Men der hvor de skolastiske spekulasjoner utvikler seg utelukkende på det intellektuelle område, benytter mystikken følelsenes makt uten derfor å avstå fra sin intellektualistiske orientering.»

I evnen til å nærme seg Gud er ikke alle vesener like begavet av naturen og oppnår ikke, tross alle sine ønsker og anstrengelser, den samme nåde fra Gud. Der er også flere trinn i mystikkens erfaring; og hvert og et anerkjennes og bestemmes på forskjellig måte av de mange store forfattere i mystikken, hvorav kun et lite antall utvalgte har nådd det høyeste: «Unio Mystica». — Askese og mystikk er innerlig forbundet. Man kan si at den første er ønsket om renselse fra det onde, som stammer fra de eldste tider, mens mystikken søker den guddommelige forbindelse. Begge er nedlagt i den menneskelige natur. Bønn og ettertanke som når opp til den rene kontemplative beskuelse er mystikerens vei. Mysticismen er den høyeste form for det åndelige liv og mystikerne har en bevisst følelse av direkte kontakt med Gud; åpenbaringer og andre fenomener som ofte følger med i denne tilstand er kun tilfeller. En mystiker lever i Guds nærhet — og så nær, så sterkt at sjelen i visse øyeblikk ikke er seg sin egen vilje bevisst. I alminnelighet har vi ikke noen sterk følelse av vår avhengighet av Gud. Vi vet at det er så gjennom vår tro, men ikke gjennom en dyp erfaring hvor Gud er all støtte og den stadige kilden for sjelens eksistens. Mystikkens erkjennelser er for sjelen det samme som sansenes erfaringer er for kroppen, har en bekjent teolog sagt. Dette er en utmerket definisjon. Nettopp fordi mysticisme er overnaturlig erfaring, har forfatterne i mystikken alltid store vanskeligheter med å beskrive sine personlige erfaringer. Ingenting annet har noen likhet med dette og der er ingen ord som kan fortelle uinnviede hva dette egentlig er. For å forklare seg er mystikerne nødt til å ty til analogier som oftest blir inadekvate, og hvorav selvfølgelig resulterer en mengde uklarheter. Hele deres språk er symbolsk og uttrykk for kjærlighet til den utsigelige forbindelse med Gud. Mystikerens sublimе nåde beskrevet av San Juan de la Cruz i hans store verker, er frukten av det guddommelige frø — vokset fram av den guddommelige kjerne som er nedlagt i ethvert kristent hjerte. Vi kan si at mystikerne gjør menneskeheten den store tjeneste at de er eksperimentatorer for religionen, likesom teologene er forkyn-

nerne for dens teori; og det er virkelig ikke så lite verd når man tenker på de få mystikere som på samme tid var sanne teologer. Den store biskop i Genf, St. Francois de Sales, har sagt: «Bønnen og mystikkens teologi er en og samme ting. Den spekulative teologi sikter mot kjennskap til Gud og mystikkens teologi til kjærlighet til Gud. Den heter mystikkens teologi fordi samtalen er helt hemmelig, og der sies intet i den, mellom Gud og sjelen, annet enn fra hjerte til hjerte, gjennom en forbindelse som ikke kan meddeles av annen enn av den som gjør den.» (Traité de l'Amour de Dieu I, side 303—304.)

Santa Teresa de Jésus assimilerte franciscanernes lære og deres symbolisme og hun ble også bønnens apostel, som er så beundringsverdig uttrykt i hennes liv og litterære verk for å nå sitt høydepunkt i mystikkens store dikteriske kunstverk, hennes siste og skjønneste arbeid «El Castillo interior». På slutten av sitt liv realiserte den store karmeliterinne idealet av harmoni mellom kontemplasjon og aktivitet i kjærligeten, hun maktet å fullføre den store syntese av *Martha* og *Maria*.

Veldet ved veien.

En symbolsk fantasi av Peter Schindler.

En mann kom gående fra et punkt i den fjerne horisont som kalles *vuggen*. Foran seg ser han livets lange vei mot et punkt i den motsatte horisont som kalles *graven*.

Og veien er lang og vanskelig. Snart går den gjennom dype daler, snart fører den over steile høyder med svimlende dybder. Den fører forbi syndens fristende herberger og langs den lever giftig kryp og sniker seg rovbegjærlige villdyr.

Og det er bare denne ene veien. Kun *den* fører til den store port som ut mot verden er beksvart og gåtefull, men som innadtil er beslått med purt gull og prydet med de edleste stener — og over hvilken det står det ene ord: *døden*. Den som dog er porten inn til de *levendes* land, til slektens tapte barnehjem, som vi nå bare kan nå om vi vandrer *den livets vei*.

Så begynner han å gå — som han skal gå i syv ganger ti støvets år Og om ham svever troens og nådens engler, som skal lede og værne ham.

Troens engel peker mot et høyt fjell langt ute i landskapet og viser ham et stort kors på dets topp. «Det er Golgata,» sier den til ham — «og derfra skriver det seg at veien ikke lenger er sperret til ditt fjerne hjem. Din bror Kristus forlot hjemmet for å bane deg denne veien og for å hjelpe deg til å vandre den. Se Korset — hvor det står som en veiviser for deg! Og se, hvor det fra dets fot flyter syv veld som skal leske deg på din ferd! Nå står du ved det første veld og hver den som drikker av dette veld får Kristi natur i seg. Bøy deg ned og drikk!»

Og vandreren bøyet seg og drakk av det første veld ved veien og han sto opp og følte et nytt liv strømme gjennom seg.

Og han vandret et stykke fram. Så kom han til der hvor veien stiger og blir møysommelig å gå — til der hvor slangen lurer i grasset og hvor de ville dyr snuser bak gjerdet og hvor støyen fra syndens lystige herberger klinger med lyd av fylte begre og latter fra fagre kvinner

Han hadde ikke oppdaget det før, for nådens engel hadde holdt hånden sin for hans øyner når de speidet ut over veien. Men *nå* så han det, *nå* hørte han det noe våknet i ham, som sakte fristet å dra ham bort fra livets vei.

Da og med bydende kraft sa troens engel til ham: «O vandrere! Drikk av det neste veld du møter og som rinner fra det store kors på fjelltinnen!»

Og vandreren bøyet seg og drakk — og han reiste seg og knuget sin stav og fikk mot til hverken å la seg skremme av syndens klanger eller av dens gjenklang i hans egen sjel.

Og han vandret atter et stykke fram Da pekte troens engel på hans føtter og på hans kjortel — og se, de var støvet av veiens smuss, såret av dens stein. Og hans kjortel var forrevet.

Og troens engel sa til ham: «Tvert deg i det neste veld du møter!» Og han fant en flod som sprang fra Golgata, og han tvettet sine føter for deres smuss og støv og han badet sine sår, og de ble helbredet. Og nådens engel svevet ham ganske nær.

Atter vandret han et stykke vei. Og alt som han gikk begynte han å hungre. Men troens engel viste ham igjen et kildeveld som rant fra korset på hans vei og bød ham å drikke. Og han drakk. Hans sjel ble mett og lesket og hans krefter tok til og han vandret på ny med Guds engler

Men veien var lang og ensom og han fant at det var ikke godt å vandre alene. Og her møtte han en skjønn kvinne på den samme vei og han hilste henne og ba om de ikke kunne vandre sammen. Da fløy troens engel dem nær og sa til dem: «Det er dere ikke tillatt å vandre veien sammen før dere sammen har øst av det veld, dere møter et stykke fremme!» Og da de kom til floden bøyet han seg ned og øste vann i sitt beger og ga kvinnen og kvinnen øste og ga ham. Og nå vandret de endrektig tilsammen og nådens engel svevet over dem

Men fremme ved veien så de en såre blank og strålende flod komme strømmende ned fra korset og de spurte troens engel om de også skulle drikke av *den* flod.

Men englen sa til dem: «Nei, for hver den som drikker av dette veld må vandre alene og øse til de veifarende av flodene ved veien!»

Og de gikk forbi og drakk ikke av dette veld.

Således vandret de dagen lang Og de møtte mange som var på samme vei og som hadde drukket av de samme veld og de hilste dem som brødre og søstre og ønsket dem et gledelig gjensyn bak porten der fremme!

Men de så også folk som hadde trodd å skyte benvei til målet over marker, gjennom tornekratt og på det øde land. Og de så hvorledes disse stier var villomme — og hvor de som hadde trått dem vansmektet fordi de streifet om etter sin egen lyst og ikke vøret veldene ved veien — om da ikke nådens engel førte dem tilbake til tvettelsens flod.

Og alt som de vandret begynte det å kveldne og mørket

falt på og trettheten kom — men ennå var det et stykke tilbake til målet og porten. Et stykke vei som gikk gjennom tåker og kveldsskygger og hvor de verste villdyr lurte.

Og kreftene tok av

Da fløy troens engel dem nær og løftet deres blikk mot det fjerne kors og de så — en siste flod, blek som kveldstimen og et øye som slukkes, rant til dens fot.

Og de drakk på englens bud og vannet som raketes dem ble som olje på sluknende veker — de fikk kraft til å stri seg fram til veiens ende

Men da de utslitt sank ned for den mørke port med det ene tunge ord skrevet over — da fløy troens og nådens engler til og med veldige hender grep de i portfløyens ring og de store fløyene, beksvarte utadtil men innvendig beslått med gull og edelstenbesatte, åpnet seg

Og ut veldet lyset, ut tonet sangen — ut kom en skare av hvite engler, en prosesjon av hellige jomfruer — ut dro en skare av blodvitner i røde hagler og av bekjennere i hvite albaer med gyllen stola

og de rakte sine hender ut og dro de to gamle inn.

Og så foryngtes de i lysveld bak lysveld fra gulltronen innerst inne. Og de kastet seg ned og de lo og gråt og så drakk de derinne av livets evige veld. Og livets eple raketes dem og de svevet og steg, gjennom soner av lys, gjennom sfærer av gull til harpeklang og lovsangskvad — fyltes av lykke, takknemlighet, salighet — dypere, dypere inn.

TOLLFRI TANKER

Må du, min Gud, være målet for min pilegrimsferd og min hvile på veien hjem! La min sjel få ha sin tilflukt under dine vingers skygge i fred for støyen av de påtrengende, verdslige tanker! La mitt hjerte, dette hav av rastløse bølger, finne hvile i deg, o Gud!

Som vi oppdrar våre barn til de blir store, oppdrar Gud sine barn til de blir små.

Ønsk aldri å herske over noe menneskehjerte, men la heller ikke noen dødelig herske over ditt.

En mørk sky gjør at vandringsmannen påskynder sine skritt for å nå fortene hjem, når en solskinnsdag og en vakker vei frister ham til å spille tiden og glemme sin reises mål. Derfor er det også en nåde at Herren engang imellom sender en sky til å skygge for min jordiske gledes sol for jeg føler, at finner jeg for meget vennskap og hygge i herberget og på livsreisen ville jeg snart glemme min fars hus og min himmelske arv.

Nettopp i de forhold som prøver din tålmod og hvor du synes at du ikke orker å holde ut — nettopp da og der er det at du skal ta kampen opp til seier, forherlige Gud og selv forherliges.

De som elsker hverandre i Herren ser aldri hverandre «for siste gang».

Alt som finnes i verden har fått den befaling: «Tjen mine barn!»

Sørg ikke over det som skal komme og gråt ikke over det som forgår. Men sørg for at du ikke mister deg selv og gråt hvis du drives fram på tidens elv uten å bære himlen i ditt indre!

Det er noe velsignelsesrikt i det å bekjenne sannheten i det små, for ved å uttale seg på en eller annen måte, men dog så tydelig at andre forstår hva man vil, befester man det gode. Det gode får sterkere makt over meg selv, når det gir seg til kjenne i ord og handlinger, enn når jeg bare i mitt indre gir det mitt bifall.

Må vi aldri bli «usynlige kristne», men må våre ord og våre gjerninger alltid vitne om at vi er Helligåndens tempel allerede her på jorden!

Gi oss alltid å tro og leve etter vår viten om at forbønn er en makt som Gud regner med når han styrer verden! De forbønner som stiger opp har sin andel i verdenshistorien. Intet er så stort at Gud ikke formår det og intet så smått at Gud ikke akter det.

Det er ikke lett for oss å se hvor grensen mellom det små og det i sannhet store går men det er sikkert at det store kan legges inn i og lyse fram fra det minste som solen fra duggdråpen. Og hva er stort og hva smått i vårt eget liv? Døgnen er oppfylt av små opplevelser, små plikter, små gjerninger, men det er jo nettopp disse små opplevelser, små plikter, små gjerninger, små sorger og gleder som utgjør kjernen i ditt liv og derfor er noe stort og betydningsfullt — eller de kan i all fall bli det om du ser dem i det rette lys. Vår dag er ofte full av «små» bevis på Guds godhet — hvor rike ville vi ikke bli, hvor ville det grønnes og blomstre om oss og hvis vi i høyere grad fikk øye for alt det store fra Gud, som han gjemmer i det tilsynelatende ringe!

Den uro du føler ved så meget kommer av at du ikke med tilstrekkelig tillit til Gud tar imot alt som møter deg. Legg alt i hans hender, så befrir du deg selv fra så megen bekymring!

Et arbeid utført i bønn og tro er aldri gjort forgyves. Blir det enn ikke til synlig velsignelse for andre er det alltid til stor velsignelse for oss selv.

Fra Vikariatet.

Hs. Høyerverdighet biskopen har under 15. august utnevnt:

I) Pastor dr. Arne Olav Sund, hittil rektor ved St. Olavskapellet i Tønsberg til første kapellan ved St. Olavskirken i Oslo, med en fungerende sogneprests rettigheter og plikter.

II) Pastor Joseph Heiss, hittil kapellan ved St. Olavskirken i Oslo, til sogneprest for St. Olavs-menigheten i Tønsberg — opprettet til egen selvstendig menighet fra 15. august 1941.

Spørsmål og Svar.

(Under denne rubrikk vil en av våre medarbeidere, monsignor Kjelstrup, svare på spørsmål som kan påregne almen interesse. Hans adresse er: Vår Frue Villa, Smedstad pr. Oslo. Alle henvendelser behandles konfidentielt, og intet navn offentliggjøres.)

Da kardinal Newman var på veien hjem.

Spørsmål: Det er ikke lenge siden jeg med glede brakte i erfaring at den store engelske konvertitt kardinal John Henry Newmans berømte salme «Lead, kindly light» nå også synges i vårt lands lutherske kirker. Den står nemlig som nr. 866 i Landstads reviderte salmebok, og da oversettelsen er på landsmål, finnes salmen sikkert også i den Nynorske salmeboken. Av dem som synger salmen er det vel neppe mange som vet at det er sin kjærlighet til Moderkirken den store kardinal tolker i den vakre salme. For år tilbake leste jeg også et gripende dikt Newman skrev kort før sin overgang til katolisismen. Jeg har lovet en protestantisk venn av meg å vise ham det, men finner det ikke igjen i de av Newmans skrifter jeg har i mitt eie. Kan De gi meg nærmere opplysning om det eller kanskje avtrykke diktet her i bladet?

O. S.

Svar: Dessverre er heller ikke jeg i øyeblikket i stand til å si Dem hvor De kan finne det omtalte dikt, og jeg har aldri tatt noen avskrift av den engelske tekst. Det er nå antagelig over tyve år siden jeg støtte på diktet, og jeg gjorde da et forsøk på å oversette det til norsk. Denne oversettelse har jeg funnet fram blant gamle papirer. Når det gjelder lyrikk, står — som fruene nok vet — de fleste oversettelser aldri på høyde med originalen, og dette kan muligens i enda høyere grad sies om min beskjedne omsetning. Men den gjengir iallfall tankene i Newmans dikt, og jeg skal derfor tillate meg å gjengi min omsetning her. Jeg beklager bare at den ikke er på nynorsk som utvilsomt egner seg bedre for poesi enn bokmål.

Å Romas hellige Kirke,
om deg har jeg hevdet og sagt
at hele ditt veldige virke
var satans forførende makt.
Tilgi meg med kjærlighets varme —
snart kommer den dag, da jeg tror
og kaster meg i dine arme
og kaller deg ømt for min mor.

Å Romerske Pave, nå ser jeg
min blindhet, min nød, mine savn.
Jeg kalte deg — glem det, jeg ber det —
med antikrists heslige navn.
Nå vet jeg hva fordømmen røvet

min arme, forblindede ånd.
Snart ser Du meg knele i støvet
og kysse din signede hånd.

Å Englands mektige Kirke,
jeg tjente deg lenge og vel.
Snart går jeg fra embed og virke
og gir deg et evig farvel.
Den romerske Kirke alene
kan skjenke meg klarhet og ro.
Gud, gi meg den lykke å tjene
og lide for fedrenes tro.

Hellig Olavs kristendom.

Spørsmål: For en del år siden ble det i oppbyggelige Olsok-artikler fra katolskfiendtlig hold fremsatt den påstand at det var gresk-katolsk kristendom vår store helgenkonge innførte i Norge, ikke romersk-katolsk. Jeg minnes at vår trossfelle Sigrid Undset i et åpent brev til professor Karl Vold (som visstnok var forfatter til de omtalte Olsok-betraktninger) ble oppfordret til å fremlegge bevisene for sin «oppdagelse», men at han tidde bom stille. Jeg ville være Dem meget takknemlig, om De i all korthet omtalte de historiske kjensgjerninger som godtgjør at påstanden er absurd. Det finnes nemlig enda personer som tror på professorens påstand og av den grunn ikke vil gå med på å kalle den katolske Kirke vår Moderkirke. Det var, etter disse fanatikerens mening, først senere i middelalderen vårt lands kristendom kom inn under Pavedømmets hierarkiske myndighet.

Forhenværende lutheraner.

Svar: Det er sørgelig at de kirkehistoriske kunnskaper enda er så små innen store deler av vårt folk. Jeg trodde virkelig at professor Karl Volds uttalelse nå både var skrinlagt og glemt. De kjensgjerninger De spør etter kan med letthet finnes i våre historiske skildringer av Olav den helliges livsverk. De ble for resten utførlig omtalt i det hyrdebrev Oslo Apostoliske Vikar utsendte til jubileet i 1930. Her skal jeg omtale de viktigste.

I følge sagaene var det i *England* Hellig Olav lærte kristendommen å kjenne. Antagelig mottok han også der sin dåp. Følgende vinter (1014—1015) oppholdt han seg i Rouen i Frankrike, hvor han var hertug Rikard av Normandiets gjest, og hvor normanniske kronikere meddeler at han mottok den hellige Ferming av erkebiskop Robert. Da helgenkongen om våren 1015 forlot Normandie, sendte biskopen med ham sin frende, biskop Rudolf, som skulle virke for kristendommens utbredelse i Norge. (Se professor Alexander Bugge i «Norges Historie», 1. binds 2. halvbind, s. 330, 338 og 379.)

Om de andre geistlige medarbeidere — biskoper og prester — Hellig Olav hadde med seg, forteller kronisten Adam av Bremen som skrev Bremerkirkens historie bare 40 år etter Hellig Olavs død, at foruten den nevnte biskop Rudolf av Normandie, var det de engelske biskoper Grimkel og Sigfrid samt en biskop Bernhard, som nok kom fra England, men antas å ha vært normanner eller franker. Om hirdbiskopen Grimkel hører vi i kilde-skriftene at han ved Hellig Olavs side inntok den ledende stilling i den katolske Kirke i Norge, samt — hva der fortjener særskilt oppmerksomhet — at kongen sendte

ham som sin sendemann til den romersk-katolske erkebiskop av Bremen for å forhandle med denne sin overordnede om ordningen av kirkeforholdene i Norge. Det var altså under St. Ansgars navngjetne erkebispestet i Bremen den katolske Kirke i Norge og på Island ble stillet fra begynnelsen av. Fra år 1104 kom Norge til å høre inn under erkebispestet i Lund, og i 1152 opprettet den pavelige legat kardinal Nikolaus Brekspeare den senere pave Hadrian IV — et eget erkesete for Norge og de norske utbygder i Nidaros. Også om biskop Rudolf forteller kildeskriftene at «han gjestet sin herre erkebiskopen av Bremen» — nemlig da han etter Sankt Olavs død ønsket å forlegge sin virksomhet til Island og dertil trengte erkebiskopens samtykke.

Taler ikke disse kjensgjerninger tydelig nok om at den kristendom helgenkongen brakte oss var Moderkirkens katolske eller universelle kristendom, og at vårt lands Kirke helt fra begynnelsen av var innlemmet i dens av Frelseren anordnede organiske sammenheng? Det var ingen statskirke i protestantisk eller byzantinsk forstand, hvor en verdslig regjering med kongen i spissen bestemte over alle Kirkens anliggender, men prestene sto under sine biskopers ledelse, disse under erkesetet i Bremen, og erkebiskopen formidlet forbindelsen med biskopen i Roma.

Plassen tillater ikke å gå nærmere inn på den betydningsfulle kjensgjerning at de norske kristne helt fra Olav den Hellige tid — d.v.s. helt fra begynnelsen av — så hen til Roma og den hellige Stol som til kristenhetens midtpunkt. Historien vitner nemlig klart og tydelig om at det var for Romas kirke, Moderkirken, Hellig Olav ryddet tun og tuft i Norge. Bare ett av vitnemålene må jeg få nevne. Blant Olavs beste venner og beundrere var den islandske skald *Sigvat Tordsson*. Han er en av de første skalter som i sine kvad anvender kristne ord og uttrykk. Han taler om «messe», «helgenskron», «skriftemål» osv., og han omtaler at Paven i Roma er Peters etterfølger, ti han bruker i et av sine dikt «Petrus» som omskrivning for «Paven». (Se professor Fr. Paasche: «Olav den hellige», s. 58.) I 1029—1030 dro Sigvat Skald på pilegrimsferd til Roma og kunne således ikke være med ved Stiklestad. Men i sin tale til hæren før Stiklestadslaget minner Olav sine menn om at «*nå ber Sigvat for oss i Roma*», og det var på et berg i Umbria Sigvat fikk høre under hjemferden om kongens fall og kvad sin gripende minnehymne om ham. Ja, allerede under Olav Trygvason kvad skalden Eiliv Gudrunsson om kristendommens innføring i Norge: «Således har Romas store konge styrket sin makt over riket til de bratte fjells guder.» (Se Alexander Bugge i ovennevnte verk, s. 383.)

Har vi flere vitnemål behov?

Fru Catharina Christensen,

en avholdt og aktet trossfelle i Oslo fylte 9. august 80 år. Hun er født de Pauli og gikk som barn i St. Sunnivaskolen. Tross sin høye alder følger hun fremdeles med i Kirkens liv og er en god og gavmild støtte for alt som appellerer til kjærlighet og trofasthet. Skjønt post festum føyer St. Olav sine hjerteligste ønsker om en lys og velsignet livsaften til de mange hun fra sin store venneskare mottok på selve dagen.

Bokanmeldelse.

Paulus-Kredsens siste skrifter.

A. J. Lutz. O. P.: «Skatten i Ageren.» En Betragtningssbog.

C. C. Martindale, S. J.: «Hvad foretager Præsten sig ved Døbefonten?»

*

De to lærde patres, dominikaneren og jesuitten, har på ny latt høre fra seg — den ene med en betraktningssbok, den andre med en videreføring av sine opplysningskrifter om det som skjer i en katolsk kirke og som innledes med piëcen: «Hva foretager Præsten sig ved Alteret?» Av disse to små nye publikasjoner — «små» i format men store nok av innhold — er vel pater Lutz's den som vil stå våre hjerter her i Norge nærmest, selv om den enn utkommer i dansk bearbeidelse, og det ikke minst fordi den norske individualisme har såre lett for å forstå og tilegne seg det som er det sentrale i pater Lutz's forkynnelse, kan man vel si: at mennesker i sitt gudsforhold, når «Gud lever ikke bare i seg selv men også i oss» oppnår en kristen personlighet og en kristen frihet, overfor hvilken all annen personlighet og frihet bare er bleke skygger. Dette påpeker forfatterens fortrinnlige danske bearbeider H. D. T. Kiærulff meget konsist i sitt forord og han sier enn videre noe så slående riktig om denne betraktningssbok at vi ikke kan gjøre noe bedre enn å sitere det:

«Mange av pater Lutz' lesere har benyttet hans bøker i sine religiøse betraktninger. Ved sitt midtpunktsamlende innhold er de fortrinlig egnet dertil. Men i den her foreliggende bok er tankene direkte formet til betraktende bønn og alle apologetiske oppgaver er satt til side. Det må være et berettiget håp at boken vil kunne tjene mange katolikker til hjelp i deres etterfølgelse av Kristus. Sterke og frie kristne personligheter med Guds rikes komme, som eneste mål for sin tilværelse er kan hende mer enn noen gang nødvendige i vår tid.»

Pater Martindales lille brøsjyre er meget instruktiv selv for eldre katolikker med sine konkrete opplysninger og usentimentale forklaringer — særlig kan hende kapitlet om hva Kirken forstår ved utdrivelse av onde ånder og hva den i det hele tatt forbinder med sin tale om «ånder», altså skapninger, som ikke har legeme og aldri har hatt det eller vil få det og som kan være enten gode eller onde. Disse ånder kan opnå en sterk innflytelse på oss, d.v.s. på våre tanker og til og med få makt til å «besette oss» slik at våre tanker alltid er oppfylt av deres impulser, så de avsetter vår egen selvkontroll og initiativ. Kirken kommer menneskene til hjelp overfor dem også gjennom dåpen — alt dette fremstiller pater Martindale klart og greit, men som vanlig i en form som ligger norsk mentalitet fjernere enn dansk. Det er bare en nyanse det dreier seg om men en meget vesentlig nyanse, som dog vel ikke skader verdien av hans skrifter i seg selv, bare vanskeliggjør den fulle glede av dem.

Til sist som vanlig: Takk og ære til Paulus-Kredsens ledere og deres virke! Det er beundringsverdig i tider som disse å kunne arbeide med så megen tro, håp og kjærlighet!

E. D.-V.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.